



RS Global
Journals

Scholarly Publisher
RS Global Sp. z O.O.
ISNI: 0000 0004 8495 2390

Dolna 17, Warsaw, Poland 00-773
Tel: +48 226 0 227 03
Email: editorial_office@rsglobal.pl

JOURNAL	International Journal of Innovative Technologies in Economy
p-ISSN	2412-8368
e-ISSN	2414-1305
PUBLISHER	RS Global Sp. z O.O., Poland
ARTICLE TITLE	ОЦІНКА ТА ДОКУМЕНТАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНИХ ОПЕРАЦІЙ В УМОВАХ РИЗИКУ
AUTHOR(S)	Кінзерська Наталія Вікторівна
ARTICLE INFO	Kinzerska Nataliya. (2021) Assessment and Documentation of Foreign Economic Transactions in Terms of Risk. International Journal of Innovative Technologies in Economy. 1(33). doi: 10.31435/rsglobal_ijite/30032021/7495
DOI	https://doi.org/10.31435/rsglobal_ijite/30032021/7495
RECEIVED	19 January 2021
ACCEPTED	11 March 2021
PUBLISHED	16 March 2021
LICENSE	 This work is licensed under a Creative Commons Attribution 4.0 International License .

© The author(s) 2021. This publication is an open access article.

ОЦІНКА ТА ДОКУМЕНТАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНИХ ОПЕРАЦІЙ В УМОВАХ РИЗИКУ

Кінзерська Наталія Вікторівна,

аспірант кафедри аудиту та підприємництва Національної академії статистики, обліку та аудиту, м. Київ, Україна, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-7306-9645>

DOI: https://doi.org/10.31435/rsglobal_ijite/30032021/7495

ARTICLE INFO

Received 19 January 2021

Accepted 11 March 2021

Published 16 March 2021

KEYWORDS

foreign economic transaction, risk, documenting, quantitative methods of risk assessment, qualitative methods of risk assessment, risk coefficient of foreign economic activity, risk-oriented accounting system, essentiality.

ABSTRACT

Identification, documenting and reliable assessment of risks of an enterprise foreign economic activity is a prerequisite for effective and stable operation of a business entity. The need to reflect the consequences of risks of foreign economic activity and measures undertaken to minimize them in order to avoid losses and negative results from foreign economic transactions necessitated the development of a risk-oriented accounting system of foreign economic activity of an entity. The article presents the main components of a risk-oriented accounting system. With the purpose of forming a proper documentation of foreign economic transactions in terms of risk, the forms of primary and consolidated documents are proposed. The usage of the devised forms of primary documents provides the formation of the essential informational basis to assess their impact on the performance of the enterprise. In order to reflect properly the consequences of risks and measures taken to minimize them, the main methods of assessing the risks of foreign economic activity are identified and methodological support for quantitative assessment of foreign trade risks is proposed, taking into account the probability of their occurrence and impact on foreign trade performance.

Citation: Kinzerska Nataliya. (2021) Assessment and Documentation of Foreign Economic Transactions in Terms of Risk. *International Journal of Innovative Technologies in Economy*. 1(33). doi: 10.31435/rsglobal_ijite/30032021/7495

Copyright: © 2021 Kinzerska Nataliya. This is an open-access article distributed under the terms of the **Creative Commons Attribution License (CC BY)**. The use, distribution or reproduction in other forums is permitted, provided the original author(s) or licensor are credited and that the original publication in this journal is cited, in accordance with accepted academic practice. No use, distribution or reproduction is permitted which does not comply with these terms.

Постановка проблеми. Система бухгалтерського обліку зовнішньоекономічної діяльності суб'єкта господарювання поступово модифікується та повинна бути одним із ключових інструментів інформаційного забезпечення системи управління, аналізу та контролю ризиків, які виникають в процесі здійснення зовнішньоекономічних операцій. Формування єдиної концепції облікового відображення ризиків-фактів господарського життя зовнішньоекономічної діяльності повинно базуватися на чіткому опрацюванні методологічних засад застосування елементів методу бухгалтерського обліку (документація, інвентаризація, оцінка, калькуляція, рахунки, подвійний запис, баланс та звітність). Беззаперечною є позиція Р.О. Костирко та О.С. Юрченко, що «створення системи обліку ризиків діяльності підприємства забезпечує формування інформаційної бази для обґрунтованого вибору методів контролю дії окремих факторів, що впливають на ризики бізнесу, та дає змогу визначити резерви на покриття втрат економічних вигід. Використання спеціального облікового інструментарію сприятиме підвищенню якості та достовірності корпоративної фінансової звітності через відображення активів і зобов'язань за реальною вартістю» [3, с. 207]. На сьогодні процеси ідентифікації, документального оформлення, достовірної оцінки ризиків зовнішньоекономічної діяльності (далі по тексту – ризики ЗЕД) суб'єкта господарювання повинні бути невід'ємним елементом системи бухгалтерського обліку, що в подальшому зумовлює актуальність розробки організаційно-методичного забезпечення їх

відображення у звітності підприємства та моніторингу результативності заходів зі зниження або уникнення виникнення таких ризиків у майбутньому.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню проблемних питань оцінки та документального забезпечення зовнішньоекономічних операцій в умовах невизначеності та ризику присвятили свої праці наступні вчені та науковці: Гнилицька Л.В., Городиський М.П., Костирко Р.О., Панченко І.А., Свиноус І.В. та інші. Разом з тим, проведення комплексних досліджень особливостей застосування якісних та кількісних методів оцінки ризиків ЗЕД, питання розробки належного документального забезпечення зовнішньоекономічних операцій в умовах ризику залишаються нагальними та актуальними питанням сьогодення.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Розвиток євроінтеграційних процесів, негативний вплив нестабільного економічного середовища на сталий розвиток суб'єктів господарювання, які здійснюють зовнішньоекономічну діяльність, призводять до необхідності чіткої ідентифікації ризиків, які виникають в ході здійснення зовнішньоекономічних операцій, їх належного документування та оцінки з метою подальшого відображення наслідків їх настання в системі бухгалтерського обліку.

Мета статті полягає у дослідженні стану, розробці теоретичних засад та прикладних положень з оцінки та документального забезпечення зовнішньоекономічних операцій в умовах ризику та нестабільного функціонування економічного середовища.

Методи дослідження. При проведенні дослідження застосовувались загальнонаукові й спеціальні методи пізнання. Використання методів синтезу, аналізу, теоретичного узагальнення дозволило розробити модель ризик-орієнтованої системи бухгалтерського обліку зовнішньоекономічної діяльності суб'єкта господарювання. Розробка документального забезпечення ідентифікації та оцінки ризиків зовнішньоекономічної діяльності з метою їх облікового відображення здійснена із застосуванням методів аналогії, групування, порівняння. Методи моделювання, економіко-математичні методи, метод узагальнення застосовані при розробці методичного підходу до оцінки ризиків ЗЕД.

Результати дослідження. Аналіз існуючої практики облікового забезпечення та розкриття інформації у фінансовій звітності про вплив ризиків ЗЕД на показники та фінансові результати діяльності підприємства засвідчує відсутність повноти такого розкриття. Така ситуація призводить до обмеження корисності та недотримання принципу повного висвітлення бухгалтерського обліку та фінансової звітності. «Сучасні світові тенденції розвитку бухгалтерського обліку свідчать про наростаючу необхідність досліджень сутності ризику та оцінювання наслідків його впливу на показники діяльності підприємства. Зокрема, в Моделі всеохоплюючої звітності бізнесу, запропонованої Інститутом сертифікованих фінансових аналітиків Великобританії [6], серед основних резервів підвищення вартості бізнесу названо мінімізацію ризиків. При цьому розробники Моделі зазначають, що для управління ризиком слід використовувати інструменти бухгалтерського обліку. Це означає, що облікова система повинна забезпечити оцінку можливих наслідків ризиків (загроз) та сприяти розробці заходів для їх мінімізації» [1, с. 88].

Забезпечення сталого розвитку суб'єктів господарювання та ухвалення правильних та ефективних управлінських рішень в сфері здійснення зовнішньоекономічної діяльності повинно базуватися на організації та подальшому розвитку системи ризик-орієнтованого бухгалтерського обліку зовнішньоекономічної діяльності. Базові компоненти системи ризик-орієнтованого бухгалтерського обліку зовнішньоекономічної діяльності суб'єкта господарювання представлені на рис. 1.

Ідентифікація ризиків ЗЕД передбачає здійснення їх класифікації, визначення об'єктів ризику та джерел їх виникнення. На даному етапі важливо визначити форму прояву ризику ЗЕД (економічний, фінансовий, юридичний, соціальний, ризик прямого збитку, ризик непрямого збитку тощо) та здійснити попередню оцінку їх впливу на показники діяльності підприємства, а також на фінансові результати здійснення зовнішньоекономічної діяльності. На основі сформованої інформаційної бази про об'єкт ризику та форму його прояву слід чітко визначити зміст ризикової зовнішньоекономічної операції та встановити вид ризику. В даному випадку у підприємства повинен бути сформований загальний перелік ризиків ЗЕД, який також відображається в обліковій політиці.

Наступним етапом є формування системи документального забезпечення ризиків ЗЕД, оскільки саме належним чином оформлені первинні документи є основою для відображення ризиків ЗЕД та методів їх зниження на рахунках бухгалтерського обліку. Враховуючи специфіку бухгалтерського обліку зовнішньоекономічних операцій та ризиків, які можуть виникати в процесі

їх виконання, типові форми первинних документів з обліку ризиків ЗЕД на сьогодні відсутні. З метою вирішення даного проблемного питання розроблено типові форми первинних та зведених документів, що є основою для здійснення оцінки та забезпечення бухгалтерського обліку зовнішньоекономічної діяльності та її результатів в умовах ризику та невизначеності (табл. 1).

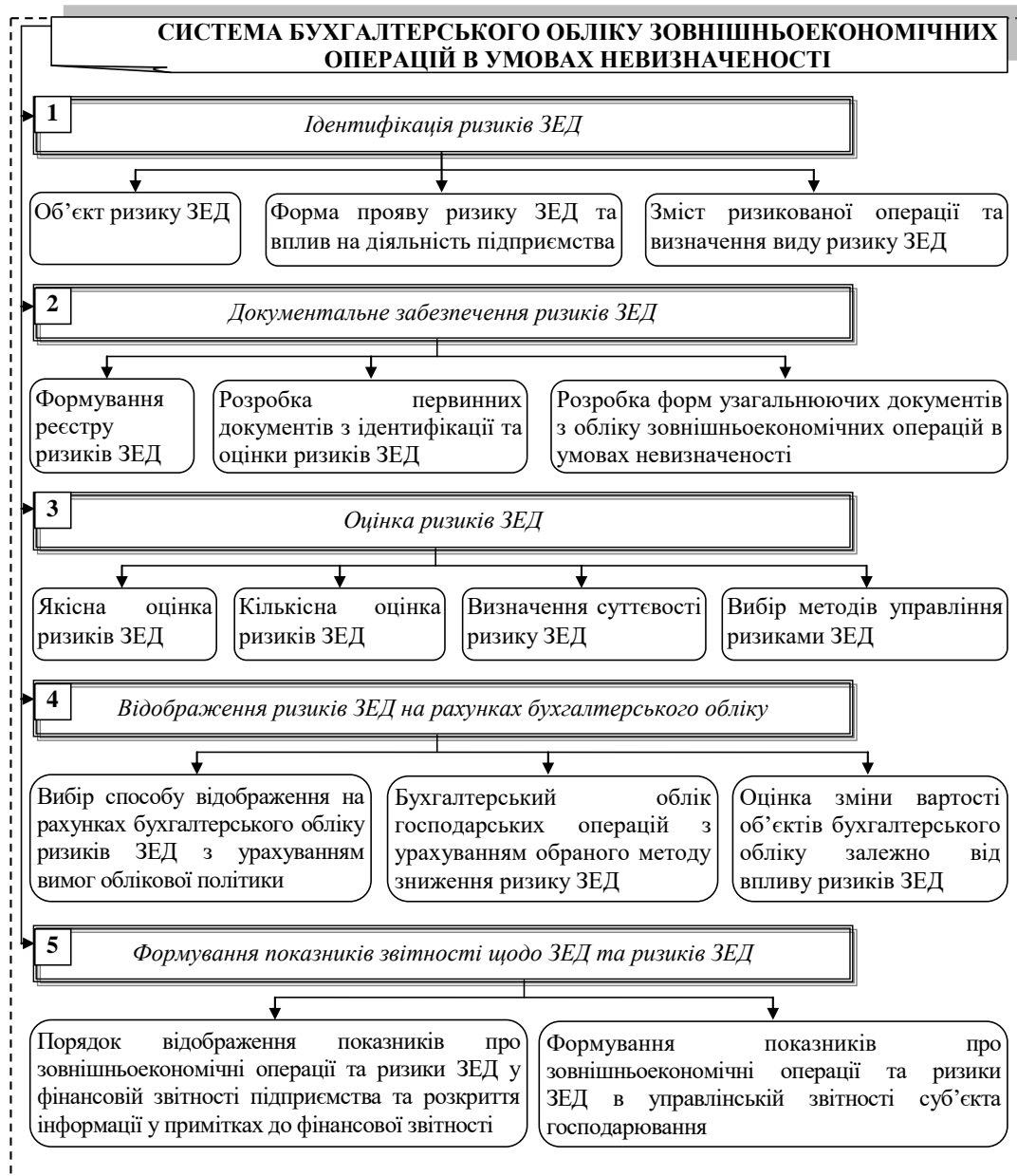


Рис. 1. Ризик-орієнтована система бухгалтерського обліку зовнішньоекономічної діяльності суб'єкта господарювання

Таблиця 1. Запропоноване документальне забезпечення ідентифікації та оцінки ризиків ЗЕД з метою їх облікового відображення

№ з/п	Назва документу	Зміст та основні реквізити документу	Призначення документу	Періодичність складання, відповідальна особа
1	2	3	4	5
1	Загальний реєстр ризиків ЗЕД	Класифікація ризиків ЗЕД; опис ризику ЗЕД залежно від виду; наслідки настання ризиків ЗЕД; методи управління ризиком	Узагальнення та систематизація факторів, що зумовлюють виникнення ризиків ЗЕД, узагальнення їх видів та наслідків настання, методів зниження	Особи відповідальні за здійснення зовнішньоекономічної діяльності, головний бухгалтер Періодичність: на постійній основі

Продовження таблиці 1.

1	2	3	4	5
2	Паспорт ризику ЗЕД за зовнішньоекономічним контрактом або операцією	Назва ризику ЗЕД, причини його виникнення, ймовірність виникнення ризику, можливі наслідки настання ризику, рівень суттєвості можливих наслідків настання ризику ЗЕД	Формування характеристики та оцінка ймовірних наслідків настання конкретного виду ризику ЗЕД	Особи відповідальні за здійснення зовнішньоекономічної діяльності, головний бухгалтер Періодичність: на постійній основі
3	Карта ризиків за зовнішньоекономічними контрактами або операціями	Перелік видів ризиків ЗЕД з їх ранжуванням за ймовірністю виникнення та впливом на результати діяльності підприємства	Чітке ранжування ризиків за ключовими критеріями та параметрами оцінки ризиків ЗЕД	Ризик-менеджери, особи відповідальні за здійснення зовнішньоекономічної діяльності Періодичність: раз на місяць
4	Анкета ідентифікації та оцінки ризику ЗЕД	Сфера та вид ризику ЗЕД; опис та характеристика ризику ЗЕД; ймовірність настання ризику; результати кількісної та якісної оцінки ризику; методи зниження ризику	Характеристика та результати оцінки ризиків ЗЕД, обрані методи зниження в розрізі видів ризиків ЗЕД. Документ-підстава для відображення наслідків ризиків ЗЕД та методів їх зниження на рахунках бухгалтерського обліку	Ризик-менеджери, особи відповідальні за здійснення зовнішньоекономічної діяльності, головний бухгалтер Періодичність: раз на місяць
5	Зведена відомість результатів оцінки ризиків ЗЕД та їх відображення в бухгалтерському обліку	Номер зовнішньоекономічного контракту або зміст ЗЕД операції; результати оцінки ризиків ЗЕД; методи зниження ризику; порядок відображення в бухгалтерському обліку; вплив на показники та результати діяльності підприємства	Фіксація порядку відображення у бухгалтерського обліку наслідків настання ризиків ЗЕД та методів їх зниження. Формування інформаційного базису щодо впливу кожного окремого виду ризику ЗЕД на показники та фінансові результати діяльності підприємства, його фінансову стабільність	Складається головним бухгалтером за кожним ЗЕД контрактом або ЗЕД операцією. Періодичність: раз на місяць

Використання запропонованих бухгалтерських документів сприятиме налагодженню ефективних комунікаційних та інформаційних потоків між ризик-менеджерами, особами відповідальними за здійснення зовнішньоекономічної діяльності та бухгалтерами. Також запропоноване документальне забезпечення облікового відображення ризиків ЗЕД та методів їх зниження, сприятиме формуванню повної та достовірної інформації про ймовірність виникнення, наслідки та результати впливу того чи іншого виду ризику ЗЕД та стабільність функціонування підприємства.

У зв'язку з постійним розширенням сфер та впливу ризиків ЗЕД, їх оцінка є об'єктивною необхідністю та передумовою для правильного обчислення їх розміру та впливу на результати діяльності суб'єкта господарювання. Оцінка як процес вартісного виміру об'єктів бухгалтерського обліку є важливим елементом методу бухгалтерського обліку, в тому числі й ризиків ЗЕД. Правильна оцінка ризиків зовнішньоекономічної діяльності забезпечує систематизацію та надання достовірної і релевантної інформації системою бухгалтерського обліку, а також єдиного розуміння користувачами фінансової звітності інформації про наслідки настання ризиків ЗЕД та їх вплив на безперервність та фінансову стійкість діяльності підприємства. Дослідження наукових статей та публікацій різних авторів в частині оцінки ризиків ЗЕД для потреб їх облікового відображення, засвідчує єдність підходів в частині виокремлення якісних та кількісних методів оцінки ризиків ЗЕД.

«На етапі оцінки ризиків визначається ступінь їх потенційного впливу на функціонування підприємства із використанням методів якісної та кількісної оцінки. Основна відмінність цих методів полягає у тому, що оцінка за допомогою якісного підходу потенційних

втрата базується на дослідженні загальних сценаріїв розвитку ризикової ситуації, а кількісні методи передбачають обрахування конкретних числових показників (імовірність настання несприятливих подій і загального розміру втрат). Тому якісний підхід найчастіше використовується на початковому етапі і передбачає розгляд декількох варіантів розвитку подій. А потім проводиться кількісна оцінка, яка включає вимір імовірності настання несприятливої події для кожного досліджуваного варіанта» [4, с. 78].

Якісна оцінка ризиків ЗЕД для потреб їх облікового відображення полягає у визначенні джерел та сфер їх виникнення, встановлення взаємозв'язку між різними видами ризиків ЗЕД та оцінки ефекту від їх настання, здійснюється формування загального переліку ризиків, притаманних виконанню зовнішньоекономічних угод та операцій. Завдяки використанню якісної оцінки ризиків ЗЕД здійснюється оцінка потенційних негативних наслідків або додаткових вигод, які можуть виникнути при виконанні конкретного зовнішньоекономічного контракту або операції.

До якісних методів оцінки ризиків ЗЕД найчастіше науковці відносять такі:

- 1) методи, що базуються на аналізі наявної інформації;
- 2) методи збору нової інформації;
- 3) методи моделювання діяльності організації;
- 4) евристичні методи якісного аналізу.

Вважаємо, що при якісній оцінці ризиків ЗЕД доцільно використати підхід запропонований М.П. Городиським, І.А. Панченко. Зокрема, автори зазначають, що «якісна оцінка ризиків та їх впливу на результативні показники, метою якої є ідентифікація ризиків, передбачає здійснення суб'єктами ведення бухгалтерського обліку в межах їх центрів відповідальності наступних процедур:

- визначення джерел ризику (фактів господарського життя, господарських операцій, видів господарської діяльності, бізнес-процесів, проектів, які містять ознаки ризикових);
- аналіз потенційної (очікуваної) величини результативного впливу ризику на розмір прибутку (збитку);
- аналіз залежності «вплив-наслідок», що передбачає дослідження закономірностей між результативним показником – прибутком (збитком) і ризик-фактором;
- оцінка ризику шляхом визначення його характеристик, зокрема його видів, зовнішніх і внутрішніх факторів виникнення, зон ризику тощо.

Найпоширенішими методичними інструментами якісної оцінки ризиків є метод експертних оцінок та метод аналогій, які ґрунтуються на рівні знань та навиків суб'єкта, що здійснює таку оцінку, рівні його професійного судження» [2, с. 42].

Належним чином проведена якісна оцінка ризиків ЗЕД є передумовою для правильного здійснення його кількісної оцінки. Результати якісної оцінки ризиків ЗЕД дозволяють сформулювати цілі та завдання кількісної оцінки, оскільки вони по суті є вихідною інформацією про прояв того чи іншого виду ризику ЗЕД.

До кількісних методів оцінки ризиків ЗЕД для потреб їх облікового відображення слід віднести такі: статистичний; аналітичний; метод експертних оцінок; метод аналізу доцільності витрат; метод дерева рішень; метод аналогій. За допомогою використання зазначених методів та їх комбінування здійснюється розрахунок числового значення розміру ризиків ЗЕД, обчислюється сума ймовірних збитків та втрат, а також надається вартісна оцінка настання ризиків ЗЕД. На основі здійснених розрахунків та з урахуванням рівня суттєвості ризику ЗЕД, здійснюється вибір та вартісна оцінка заходів з мінімізації ризиків ЗЕД з подальшим їх відображенням на рахунках бухгалтерського обліку (рис. 2).

Оскільки основними факторами, які впливають на правильність та ефективність застосування кількісних методів оцінки ризиків ЗЕД є ймовірність їх настання й вплив його наслідків на результативні показники діяльності підприємства та результати здійснення ЗЕД, пропонуємо використовувати наступне методичне забезпечення кількісної оцінки ризиків ЗЕД (табл. 2).

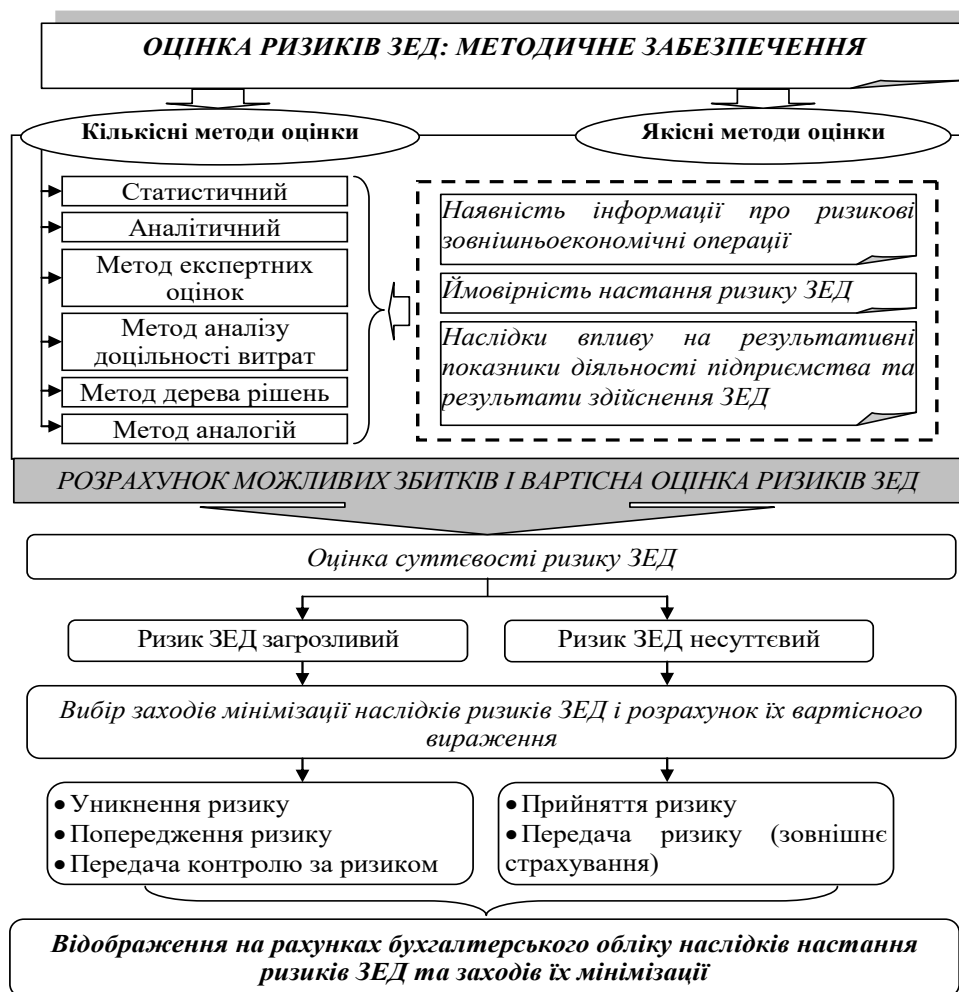


Рис. 2. Оцінка ризиків ЗЕД з метою їх облікового відображення

Таблиця 2. Методичне забезпечення кількісної оцінки ризиків ЗЕД з урахуванням ймовірності їх виникнення та впливу на результативні показники здійснення зовнішньоекономічної операції

Експертна оцінка ймовірності настання ризику ЗЕД	Зона ризику	Наслідки впливу ризику ЗЕД на результативні показники
Зона допустимого ризику		
0-10 %	Відсутня або незначна	Зона нульового ризику <i>Наслідки негативного впливу відсутні</i> Підприємство отримує фінансовий результат від здійснення ЗЕД в запланованому розмірі
11-50 %	Незначна	Зона незначного ризику <i>Наслідки негативного впливу є сумнівними, хоча можуть наближатися до середнього рівня</i> Підприємство отримує фінансовий результат від здійснення ЗЕД в вищому або запланованому розмірі
51-75 %	Середня	Зона допустимого ризику <i>Наслідки негативного впливу середнього рівня та можуть наближатись до високого</i> Підприємство отримує менший прибуток від здійснення ЗЕД порівняно із запланованим
Зона критичного ризику		
76-90 %	Значна	Зона критичного ризику <i>Наслідки негативного впливу високого рівня</i> Підприємство несе збитки від здійснення ЗЕД
91-100 %	Висока	Зона катастрофічного ризику <i>Критичні негативні наслідки</i> Збитки підприємства від здійснення ЗЕД є значними, що призводить до виникнення не виправданих витрат та втрачених можливостей

Оцінка ймовірності настання ризику ЗЕД здійснюється на основі застосування методу експертних оцінок та дозволяє визначити відносне значення ризику ЗЕД. Застосування зазначеного методичного підходу до кількісної оцінки ризиків ЗЕД з урахуванням їх суттєвості дозволяє обрати оптимальні заходи з мінімізації їх наслідків.

Кількісна оцінка ризику дозволяє прийняти рішення стосовно вибору заходів мінімізації наслідків настання ризиків ЗЕД. Відповідно до запропонованого методичного забезпечення якщо ймовірність настання окремого виду ризику ЗЕД менша 10%, то доцільно застосовувати метод прийняття ризику. Якщо кількісна оцінка окремого виду ризику ЗЕД знаходиться у межах від 11% до 75% варто проаналізувати особливості прояву того чи іншого виду ризику ЗЕД, що оцінюється. Для ризиків ЗЕД, пов'язаних з виконанням умов ЗЕД контрактів доцільно застосування методу передачі ризику (зовнішнього страхування), а для інших видів ризику доцільним є використання методів зниження ризиків. Якщо ймовірність настання ризику ЗЕД оцінюється як значна або висока, має понад 76% втрат від настання ризику ЗЕД, то даному виду ризику слід приділити особливу увагу і застосувати наступні заходи з його мінімізації: уникнення ризику, попередження ризику, передача контролю з ризиком. У випадку, якщо такий вид ризику ЗЕД може мати критичні негативні наслідки варто розглянути варіант відмови від укладення ЗЕД контракту та здійснення зовнішньоекономічної операції.

Погоджуємось з В.С. Токаренко, що “у відносному вираженні ризик характеризується як величина можливих втрат, віднесена до деякої бази, за яку найзручніше приймати або майновий стан підприємства, або загальні витрати ресурсів на даний контракт, або очікуваний прибуток від виконання зовнішньоекономічного контракту” [5, с.131].

Вважаємо, що для оцінки ризиків зовнішньоекономічної діяльності доцільно застосовувати аналітичні методи, що дозволяє здійснити розрахунок відносного показника ризику ЗЕД, а саме коефіцієнту ризику ЗЕД. Даний показник слід обчислювати шляхом співвідношення планової суми збитку за даною зовнішньоекономічною операцією або контрактом до планової (очікуваної) суми прибутку за відповідною зовнішньоекономічною операцією або контрактом. Чим менше значення коефіцієнта ризику ЗЕД, тим більш прийнятними є наслідки настання такого виду ризику.

Обговорення результатів. Зміни в зовнішньому та внутрішньому економічному середовищі функціонування суб'єктів господарювання, які здійснюють ЗЕД, впровадження обмежувальних заходів пов'язаних з пандемією COVID-19 в світі, суттєва залежність діяльності від ризиків ЗЕД призводить до необхідності формування належного інформаційного середовища для ухвалення дієвих управлінських рішень з метою мінімізації негативних наслідків настання таких ризиків та нівелювання їх негативного впливу. Забезпечення сталого та стабільного розвитку ЗЕД-орієнтованих підприємств базується на сьогодні на правильній та оперативній оцінці наслідків настання ризиків ЗЕД, їх відображення в системі бухгалтерського обліку з подальшим розкриттям інформації у фінансовій звітності підприємства. Застосування запропонованого методичного забезпечення оцінки ризиків ЗЕД з метою відображення їх наслідків в системі бухгалтерського обліку дозволить обрати раціональні та ефективні заходи їх мінімізації.

Висновки. Оцінка та документування як важливі елементи методу бухгалтерського обліку зовнішньоекономічних операцій в умовах ризику забезпечують достовірність та правильність формування показників фінансової звітності. За результатами дослідження представлено ключові компоненти ризик-орієнтованої системи бухгалтерського обліку зовнішньоекономічної діяльності суб'єкта господарювання. З метою формування належного документального забезпечення зовнішньоекономічних операцій в умовах невизначеності та ризику, запропоновано форми первинних та зведених документів з обліку ризиків ЗЕД. Практичне застосування запропонованих форм первинних документів сприяє задоволенню інформаційних потреб користувачів та формуванню інформаційних потоків про види ризиків ЗЕД, їх рівень, вплив на показники діяльності суб'єкта господарювання. Застосування якісних та кількісних методів оцінки ризиків ЗЕД надає змогу врахувати вплив різних факторів ризиків ЗЕД, які позитивно чи негативно можуть вплинути на ефективність здійснення ЗЕД суб'єктом господарювання. Визначено основні методи оцінки ризиків ЗЕД та запропоновано методичне забезпечення кількісної оцінки ризиків ЗЕД з урахуванням ймовірності їх виникнення та впливу на результативні показники здійснення зовнішньоекономічної операції.

REFERENCES

1. Гнилицька Л.В. Інформаційне забезпечення ризиками підприємницької діяльності: обліковий аспект // Економічні інновації. 2014. Випуск № 57. С. 88-100 [Gnylytska, L.V. (2014). *Informatsiine zabezpechennia ryzykamy pidpriemnytskoi diialnosti: oblikovyi aspekt* [Information support of business risks: accounting aspect]. *Ekonomichni innovatsii*, vol.57, 88-100]
2. Городиський М.П., Панченко І.А. Підходи до побудови моделі організації бухгалтерського обліку в умовах невизначеності та ризику // Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації. Міжнародний збірник наукових праць. 2015. Вип. 4. С. 32-45 [Gorodisky, M.P., Panchenko, I.A. (2015). *Pidkhody do pobudovy modeli orhanizatsii bukhhaltenskoho obliku v umovakh nevyznachenosti ta ryzyku* [Approaches to building a model of accounting in conditions of uncertainty and risk]. *Instytut bukhhaltenskoho obliku, kontrol ta analiz v umovakh hlobalizatsii. Mizhnarodnyi zbirnyk naukovykh prats*, vol. 4, 32-45].
3. Костирко Р.О., Юрченко О.С. Концептуальні основи ризик-орієнтованого бухгалтерського обліку в забезпеченні безперервності діяльності підприємств // Причорноморські економічні студії. 2020. Вип. 53. С. 202-208 [Kostyrko, R.O., Yurchenko, O.S. (2020). *Kontseptualni osnovy ryzyk-orientovanoho bukhhaltenskoho obliku v zabezpechenni bezperernvosti diialnosti pidpriemstv* [Conceptual foundations of risk-oriented accounting in ensuring business continuity]. *Prychornomorski ekonomichni studii*, vol. 53, 202-208.
4. Свиноус І.В., Гаврик О.Ю. Теоретичні засади формування системи управління ризиками підприємства // Інноваційна економіка. 2015. № 4. С. 76-80 [Swinous, I.V., Gavrik, O.Yu. (2015). *Teoretychni zasady formuvannia systemy upravlinnia ryzykamy pidpriemstva* [Theoretical principles of enterprise risk management system formation]. *Innovatsiina ekonomika*, vol 4, 76-80].
5. Токаренко Г.С. Методы оценки рисков // Финансовый менеджмент. 2006. №6. С. 129-143 [Tokarenko, G.S. (2006). *Metody otsenky ryskov* [Risk assessment methods]. *Fynansovyi menedzhment*, vol. 6, 129-143.
6. *Competing with Information. A Managers Guide to Creating Value with Information Content*. Edited by Donald A. Marchand. John Wiley& Sons, 2000.